

KONKURRANSE
TILSYNET

Norwegian Competition Authority

2018/2019

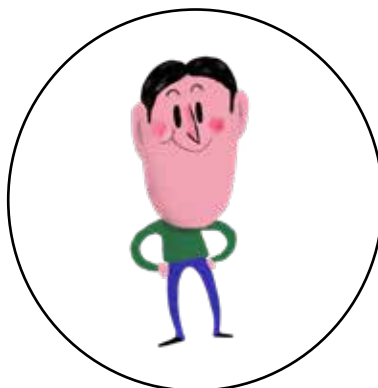

Foto: Marit Hommedal

PÅDRIVAR OG HANDHEVAR

Konkurransetilsynet sin visjon er å sikre marknader som fungerer godt, til fordel for forbrukarar og næringsliv. Konkurransen er eit verkemiddel for å oppnå dette.

Handheving av konkurranselover er Konkurransetilsynet si hovudoppgåve, og ein viktig del av konkurransepolitikken i Noreg. God handheving gir grunnlag for sunn konkurranse som igjen fører til auka innovasjon, lågare prisar, betre kvalitet og tilbod.

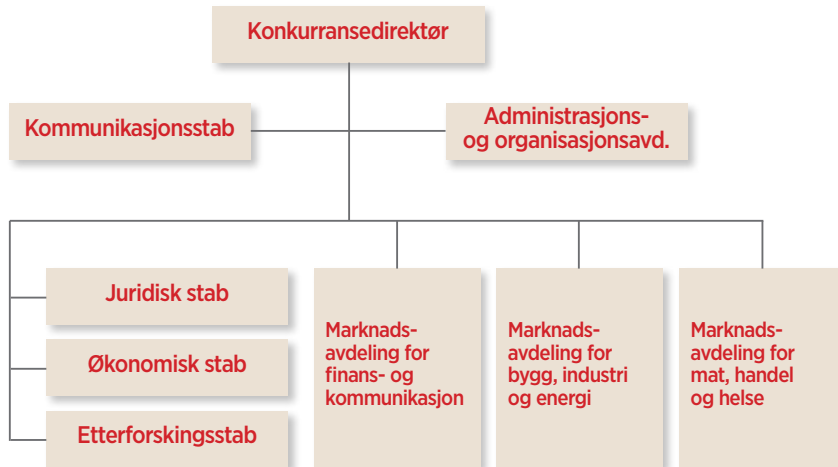
Den andre hovudoppgåva til tilsynet er å vere ein pådrivar for konkurranse i marknader som gir gevinstar for forbrukarane. Vi er opptekne av å endre reguleringar som hemmar innovasjon og dette gjer vi blant anna gjennom å leggje til rette for betre digitale løysingar.

Ei undersøking viser at 85 prosent av norske bedriftsleiarar meiner at tilsynet sitt arbeid er viktig for å leggje til rette for marknader som fungerer godt. Vi skal halde fram vårt aktive arbeid med å både handheve konkurransereglane og å vere pådrivar for å utvide konkurransearenaen. Vi vil leggje til rette for god konkurranse til fordel for forbrukarar, næringsliv og samfunnet elles gjennom høyringar, påpeikingar, fusjonskontroll, kamp mot kartell og misbruk av dominans. Ved å ha ei tydeleg stemme i samfunnsdebatten ønsker vi å gjere ein skilnad.

Lars Sørgard

Lars Sørgard, konkurransedirektør

Organisering

TILSYNET I TAL

40
GJENNOMSNITTS-
ALDER

58
KVINNER

47
MENN

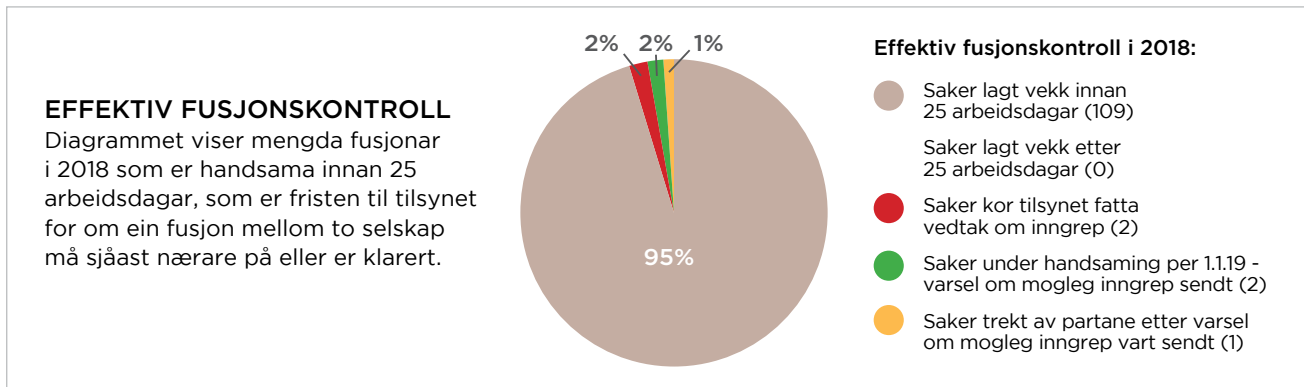
35
juristar
§

41
økonomar

11
doktorgrader

Tal per 1.1.2019

Regelmessige samarbeidsflater

Internasjonalt samarbeid

Nordiske konkurransetilsyn
Europakommisjonen
EFTA sitt overvåkingsorgan
OECD Competition Committee
European Competition Network
International Competition Network
United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD)

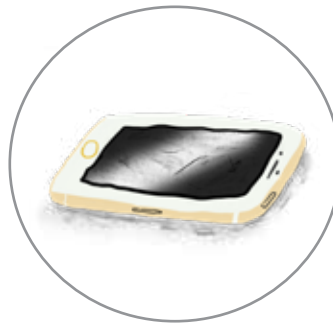
§ 10 saker - Ulovleg samarbeid

Det er forbode å samarbeide på ein slik måte at det avgrensar konkurransen.

Eksempel på typar samarbeid som kan vere forbode er samarbeid om pris, informasjonsutveksling, oppdeling av marknader og avgrensing i produksjon eller sal. Ved brot på forbodet kan Konkurransetilsynet gi føretak lovbrotsgebyr på inntil 10 prosent av føretaket sin omsetnad. Vidare kan personar straffast med bøter eller fengsel.

I 2018 gjennomførte tilsynet to bevissikringar relatert til forbodet mot ulovleg samarbeid. Den eine bevissikringa var hjå fleire selskap i bokmarknaden. Saka handla om eit mogleg ulovleg samarbeid om utveksling av konkurransesensitiv informasjon.

Den andre bevissikringa vart gjort i marknaden for sal av daglegvarer gjennom dagligvarebutikkar i Noreg. Her òg handla saka om eit mogleg ulovleg samarbeid om utveksling av strategisk informasjon mellom kjedene i dagligvaremarknaden.

§ 11 saker - Misbruk av marknadsmakt

Konkurranselova §11 forbyr ein dominerande aktør å utilbørleg utnytte si dominerande stilling.

Dersom ein aktør som har ei dominerande stilling i marknaden utilbørleg utnyttar stillinga si for å avgrense konkurransen ytterlegare, kan dette føre til at forbrukarane blir skadelidne gjennom at det vert høgare priser, lågare kvalitet, færre valmuligheiter eller lågare grad av innovasjon.

I 2018 gav Konkurransetilsynet Telenor eit gebyr på 788 millionar kroner for å ha misbrukt si dominerande stilling i den norske mobilmarknaden. Tilsynet meiner at Telenor har lagt hindringar i vegen for utbygging av eit tredje mobilnett i Noreg. Noreg har vore eit av svært få land i Europa med berre to mobiloperatørar som har eigne landsdekkande mobilnett, med Telenor som den dominerande aktøren. Mobiloperatørar utan eige landsdekkande nett må leige tilgang i Telenor eller Telia sitt nett. På grunn av manglande konkurranse er den norske marknaden framleis regulert. Etablering av eit tredje mobilnett har derfor vore sentralt for å oppnå auka konkurranse i den norske mobilmarknaden.

Konkurransetilsynet arbeider òg med ein dominanssak knytt til marknaden for sal av øl til serveringsstader. Denne er framleis under etterforsking.

§ 16 saker – Fusjonskontroll

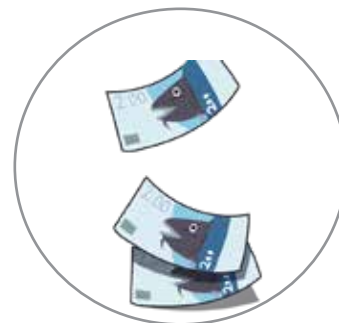
Føretak og andre næringsdrivande har plikt til å melde frå til Konkurransetilsynet om fusjonar, oppkjøp og avtaler som fører til at dei overtek kontroll i andre selskap dersom dei involverte føretaka til saman omset for over 1 milliard kroner i Noreg årleg. Kva som er det beste for forbrukaren er rettesnora for tilsynet si handsaming av fusjonar og oppkjøp. I marknader der fusjonar eller oppkjøp fører til konsentrasjon i marknaden kan det vere grunnlag for å gripe inn.

I 2018 mottok Konkurransetilsynet 111 fusjonar. 95 prosent av sakene vart handsama innan 25 dagar. Ingen fusjonar vart stoppa i 2018, men to ble godkjende på vilkår. Dette gjaldt fusjonen mellom Vipps, BankID og BankAxept og ST1 sitt oppkjøp av Statoil Fuel & Retail Marine (i marknaden for sal av marin gassolje frå tankanlegg til slutt-kundar og meklarar/vidareselgarar).

Pådrivar for konkurranse

Konkurransetilsynet skal utvide konkurransearenaen og vise korleis forbrukarar og næringsliv tener på konkurranse. Dette gjer tilsynet mellom anna gjennom høyringar, påpeikingar retta mot det offentlege og innlegg i samfunnsdebatten. I 2018 svarte tilsynet på 10 høyringar og fekk publisert 25 kronikkar, artiklar og innlegg. Tilsynet har i 2018 spesielt vore pådrivar for å opne opp for deregulering av drosjemarknaden og å fjerne Bokavtalen. Andre saker der tilsynet har vore aktiv i debatten for å betre konkurransen er mellom anna innan drivstoff, signalisering av renter, daglegvare, bruk av prisrobotar og offentlege innkjøp. Tilsynet er òg aktive i sosiale medium for å skape merksemd om kvifor konkurranse er eit verkemiddel for å oppnå sunne marknader til fordel for forbrukarar og næringsliv.

Samfunnsmessige effektar

Det overordna formålet med konkurranselovgevingen er å bidra til marknader som fungerer godt. Dette er viktig for eit land sin vekst og velstand. Det betyr ikkje at konkurranse er eit mål i seg sjølv, men eit verkemiddel for å oppnå effektiv ressursbruk til fordel for forbrukar, næringsliv og samfunnet elles. Studier indikerer at auka selgar-konsentrasjon fører til auka pris-påslag og redusert innovasjon. Tal frå OECD viser at ulovleg samarbeid kan auke prisen med så mykje som 50 prosent. Dette er pengar som både forbrukarar og samfunnet taper. I tillegg til at både utval, kvalitet og innovasjon kan gå ned.

Samfunnet si kontrollmekanisme

Konkurransetilsynet får offentlege midlar for å utføre samfunnsoppdraget sitt. Desse midlane skal kome heile samfunnet til gode gjennom handheving av konkurranselova. I 2018 fekk Konkurransetilsynet 108 millionar, og desse midlane går i hovudsak til å løne tilsette.

SKATTEPENGAR

Samfunnsoppdraget

Konkurransetilsynet skal fremje konkurranse som er til fordel for forbrukarar og næringsliv. Tilsynet si viktigaste oppgåve er å handheve konkurranselova og å syte for at føretak ikkje samarbeider eller stenger konkurrentar ute på ein måte som avgrensar konkurransen.

Verkemiddel

Tilsynet overvaker ulike marknader, hentar inn informasjon og utarbeidar analyser om konkurransen i marknader.

Konkurransetilsynet grip inn i alle typar marknader der konkurransen ikkje fungerer eller når føretak bryt konkurranselova. Tilsynet kan stoppe eller sette vilkår for oppkjøp eller fusjonar om dei fører til at konkurransen blir avgrensa. Konkurransetilsynet er synleg i den offentlege debatten og gjev rettleiing om konkurranselova. Vi seier òg ifrå når reguleringar i ein marknad bør endrast for å sørge for at verksemdar kan konkurrere på betre vilkår.

Marknadseffekt

Ei effektiv handheving av konkurranselova gir tydeleg signal i marknaden om kva som er forventa av aktørane. Brot på konkurranselovgjevnaden er alvorleg og kan føre til store gebyr, tap av omdøme og i verste fall fengselsstraff. Rettferdig og sunn konkurranse føreset at alle følger spelereglane. Politikarar og lovgivarar forstår korleis reguleringar kan fremje eller skade konkurransen, og kan ta omsyn til dette ved endringar i regelverket.

Til det beste for deg og meg

Resultatet av Konkurransetilsynet sitt arbeid gjennom å syte for god konkurranse i ulike marknader, gir deg og meg, og samfunnet elles eit betre utval, og betre produkt og tenester til ein rimelegare pris.

Tips oss

Det er forbode for føretak å samarbeide på ein måte som avgrensar konkurransen eller for eit føretak å utilbørleg utnytte si dominerande stilling. Å dele informasjon om prisar, dele marknad, kundar eller oppdrag er døme på ulovleg samarbeid. Det er òg forbode for ein dominerande aktør å utnytte si dominerande stilling. Konkurransetilsynet ønsker tips om ulovleg samarbeid eller misbruk av dominerande stilling – både frå privatpersonar, føretak og innkjøparar.

Alle tips blir vurdert. På bakgrunn av dette kan Konkurransetilsynet velje å setje i verk eigne undersøkingar.

Tips kan sendast anonymt eller med namn. Konkurransetilsynet har teieplikt om identiteten til tipsaren. Teieplikta gjeld òg overfor partane i saka og representantane deira. Ved å opplyse om namn og kontaktinformasjon gir du tilsynet høvet til å kontakte deg for å få ytterlegare opplysningar, om naudsynt.

Bruk skjemaet på konkurransetilsynet.no, eller kontakt Erling Espeskog eller Vidar Erichsen ved etterforskningsstaben i Konkurransetilsynet. Dei har særskilt trening i å handtere tips og anonym kontakt.

Søk om amnesti gjennom lempingsordninga

Dersom eit føretak har delteke eller deltek i eit ulovleg samarbeid og ønsker å bryte ut av dette, er amnesti gjennom lempingsordninga ein mogleg veg ut viss føretaket er det første som avslørar samarbeidet og bidreg i tilsynet si oppklaring av saka. Føretaket må då leggje alle korta på bordet, og dokumentere at det har skjedd eit lovbrøt. Føretaket vil då sleppe å betale gebyr.

Eit føretak som blir avslørt for å ha brote konkurranselova kan oppnå delvis lemping om føretaket samarbeider og legg alle korta på bordet. Med delvis lemping får ein redusert gebyr.

Å søkje lemping kan anten gjerast munnleg på telefon til Erling Espeskog eller Vidar Erichsen eller skriftleg via skjema på konkurransetilsynet.no.

Erling Espeskog,
spesialrådgiver

Mobil: +47 948 39 809
E-post: eres@kt.no

Vidar Erichsen,
seniorrådgiver

Mobil: +47 911 29 409
E-post: vier@kt.no

Foto: KLP

KONKURRANSETILSYNET
Kontor i Zander Kaaes gate 7
Postboks 439 Sentrum
5805 Bergen

Telefon: 55 59 75 00
E-post: post@kt.no

www.konkurransetilsynet.no

Illustrasjonar: Alexander Slotten

Følg oss på:

